

## Андрій Крамер

Це звучатиме дивно, але Андрій збирався на пари, як на свято. Чекав того вересня, щоб швидше опинитися в омріяних стінах *alma mater*. Вступити йому вдалося лише з третього разу. Добрі родичі та й знайомі загалом уже сміялися з його наполегливості. Але сміється той, хто робить це останнім. Тепер настав час сміятися Андрієві.

У його родині не було нікого з вищою освітою. Батько — водій-далекобійник, мати — медсестра, сестри — продавчині в магазинах. Аж тепер він — Андрій Крамер, студент факультету журналістики Львівського університету імені Івана Франка. Коли надійшла звістка про вступ, Андрій саме снідав у колі родини. Відкрив листа з універсу в усіх на очах, витримав паузу, а потім по-дитячому заскочив на табуретку й почав відбивати ногами чечітку.

— Прощай, Здолбунів! Бувай, дорога родино! Я — Андрій Крамер, і я стану знаменитим журналістом. А краще — письменником!

Коли пакував валізу, чільне місце в ній займали книги. Переважно то були всі томики Юрія Андруховича.

«Московіада» як фаворит лежала зверху, дбайливо загорнута в стару газету. Речей у хлопця було мало. Кілька пар джинсів, куплених на гуманітарці, два светри, охайний мішечок із білизною. А головне — бавовняний темно-бежевий плащ із секонд-хенду. Саме цей плащ він вважав своєю візитівкою, ознакою, що належить до привілейованого класу інтелектуалів.

Зібрана валіза чекала на нього майже місяць. І от настанала ця щаслива мить, коли він має вийти зі старої домівки й попрямувати у світ, який уже давно на нього чекає.

У Львові він оселився в гуртожитку. Не зважав на протерті матраци й засмалцьовану спільну кухню. Був певен, що все це тимчасово. Знав, що попереду велике майбутнє.

У ніч перед першими заняттями довго не міг заснути. Розгорнув старий блокнот і намагався накидати в ньому план свого першого роману. Схема не клеїлася, але це не засмучувало хлопця. Знав, що натхнення обов'язково прийде. Просто ще не його час. На мить відклав побудову плану, перегорнув сторінку й почав відпрацьовувати свій автограф. Такий, щоб одразу було зрозуміло — перед вами непересічний письменник. Перед вами — зірка світового масштабу!

Тієї ночі він так і заснув із блокнотом у ліжку. Та коли прокинувся зранку, ніде не міг його знайти. Зазірав під подушку, під ліжко, у наплічник, але дзуськи. Сусід по кімнаті, Макс, натомість заклопотано збирався, уникаючи зустрітися очима зі своїм співмешканцем. Щоразу, дивлячись краєм ока на розгубленого Андрія, корчив нестримну гримасу.

Андрій зрозумів, що це ігри сусіда, але не поспішав сваритися. Максим навчався вже на другому курсі, знав тут усіх як свої п'ять пальців. Такий ворог, та ще й з перших днів, йому точно не потрібен. Макс також добре розумів свої переваги, тож поспіхом зібрався і чкурнув першим із кімнати.

Сюрприз чекав на Андрія вже в самій аудиторії. Фото його автографів хтось вивів на стіну проєктором. Першокурсники гиготіли, радіючи, що знайшовся цап-відбувайло, який тепер і буде головним хлопчиком для биття.

Андрій незворушно сів за парту й дістав підручники. Майже одразу в кабінет зайшов викладач. Це був Антон Степанович Хмара. Пан професор приязно познайомився з першокурсниками і сів за стіл на кафедрі. Потім поглянув на стіну.

— А це що?

У відповідь — гучний регіт.

— Це можна прибрати? — запитав Ентоні.

— Якщо його величність не проти, — порснула найкрасивіша дівчина з третьої парті.

— А хто тут у нас королівської крові? — незворушно запитав Ентоні.

— Крамер! — знову пішла на діалог та сама дівчина. — Це він так списав своїми автографами пів блокнота.

— Навіщо? — намагався розібратися в ситуації викладач.

Андрій у цей час мало не провалився під стіл. Йому стало так соромно! А ця дівчина, вона була така красива, що її сміх просто вбивав хлопчину.

— Тренується. Певно, збирається давати багацько автографів!

— О-о-о-о! — з усмішкою протягнув Ентоні. — Це похвально. Мати прагнення й чітку мету — це вже половина справи. Молодець, хлопче! Ти нагадав мені мою юність. Я також довго відпрацьовував свій підпис перед тим, як поставити в паспорті. На зірку я тоді, щоправда, не зазіхав. А дарма! Може, і вийшло б щось путнє. Та часи були складні. А для вас, сучасної молоді, — усі двері відкриті. Як тебе звуть, юначе? — звернувся він до студента.

— Андрій.

— Андрій Крамер! Ох який! Одне ім'я вже як у відомого письменника.

Аудиторію розітнув гучний регіт.

— А я не жартую. Ім'я — це також важлива складова успіху. А ти вже намагався щось написати? Можна подивитися? — не награно зацікавився персоною студента професор.

— Ні. Поки що ні. Але я складаю план. Усе ще попереду, — трішки спокійніше відповів Андрій.

Він усе ніяк не міг зрозуміти, чи професор справді підтримує його, чи так елегантно бере на кпини?

— А от зараз ми й подивимося, хто з вас на що здатен. Почнемо наше знайомство з невеличкого есе. Напишіть розповідь про себе, але в художній формі. Так, як ви самі себе бачите. Паспортні дані мені не потрібні.

Студенти діставали аркуші й готувалися перевершити одне одного в письменницькій майстерності. Андрій також дістав і поринув у власний світ. Отямився, коли в аудиторії вже нікого не залишилося. Але він не спинявся. Напружено дописував текст. На кінчиках пальців він відчув, що саме хотів від них пан професор. Він не хотів банальщини. Він хотів текст у стилі «я так бачу». Тобто нагромадження

алегоричних фрустрацій, через які можна було зазирнути у внутрішній світ автора. Від перезбудження Андрієві стало холодно, і він накинув на плечі свій завжди зім'ятий плащ кольору міцної кави зі згущеним молоком.

Кутаючись у плащ, він напружено згорбився над аркушем і швидко перечитував те, що вдалося написати. Ентоні з цікавістю спостерігав за новеньким.

*«Я — море. Я той солоний присмак, який ти так любиш відчувати у себе в роті. Коли я ковзаю на кінчику твого язика, ти всміхаєшся. Тобі подобається мій смак. Він нагадує кров. Вона така ж солоні й життєдайні. Ти не зможеш існувати без крові так само, як і не зможеш прожити без мене!*

*Я — вітер. Я бавлюся твоїм волоссям. Накручую його на пальці, а потім знову куйовджу. Кидаю. Забуваю. Відлітаю кудись удалечінь, щоб повернутися. Бо я ніколи тебе не покину назавжди, і ти це добре знаєш.*

*Я — вогонь. Я продовжую спалювати тебе. А ти чомно згораєш і сприймаєш мій смертельний жар, як життєдайне тепло. Навіть коли вже палає твоя ліва рука, а я впевнено підбираюся до серця. Ти дякуєш мені і продовжуєш пригортатися до мого широкого плеча. Ти знаєш, я твоя погибель, але лише в мені ти переродишся наново. Щоб знову відчувати, що я — це вітер. Що я — це море!»*

Андрій боязко простягнув свій аркуш. Помітив, що роботи, які вже поздавали однокурсники, більші за об'ємом. Його це засмутило. І написали вони швидше... Тільки б не зганьбитися першого ж дня! Може, він неправильно зрозумів? Може, професор і справді мав на увазі звичайний есей-візитівку. Хай буде, що буде! Цей день почався ганебно, то чому б йому так само й не завершитися?

Ентоні з цікавістю взяв аркуш студента.

— Андрій Крамер! — з апломбом прочитав він підпис. — Справді чудове поєднання імені та прізвища. Завжди був певен, що наше ім'я — це не звичайний набір букв. Це — наша доля.

— Дякую, пане професоре! — розгублено сказав Андрій і поправив самим лише пальцем окуляри на носі.

— За що?

— За комплімент.

— А де ти побачив комплімент? Я ж не сказав, яку саме долю нестиме твоє ім'я.

— Даруйте, — розгубився Андрій.

— Синку, припини перепрошувати там, де ти нікому нічого не винен. Це перше правило для справжньої літературної зірки. Запам'ятай це.

— А які ще є правила? — оживився хлопець.

— Усьому свій час. Якщо на те буде доля, визнаєш і решту.

— Гаразд. Я тоді пішов. До побачення, пане професоре.

— Стій! Я саме дочитую твій есей, — зупинив його Ентоні.

За кілька хвилин він підняв на хлопця очі, не приховуючи захоплення.

— То так ти побачив моє завдання?

— Я помилився?

— Ні. Ти виконав його ідеально. Причому один на весь потік. А чому ти почуваєшся стихією?

— Ми всі — стихія. Хіба не так? Просто дехто гасить свій вогонь водою. Хтось же, навпаки, роздмухує його вітром. Та лише в повному балансі стихій може народитися ідилія.

— О! То, може, ти помилився факультетом, хлопче? — усміхнувся Ендрю. — Бачу, що на хорошого філософа потягнеш.

— Ні. Я хочу писати. Лише журналістика.

— Я називатиму тебе Ендрю. Ти не проти? — несподівано запитав професор.

— Ендрю Крамер? — захоплено перепитав хлопець.

— Саме так. От і готовий творчий псевдонім!

## Дволикий Ленон

Ентоні ненадовго зайшов до історичного музею. Справ у нього там сьогодні не було. Власне, справи завжди є, але всю роботу вже кілька років виконував за нього заступник. Генрик Гримба мітив на місце старого пана Антона, тож викладався по повній. Хай там як, але ніхто не вічний. У тому, що Ентоні триматимуть на службі до останнього подиху, ніхто й не сумнівався. Літній чоловік вирізнявся чітким мисленням і прекрасним здоров'ям. До того ж мав багато зв'язків, необхідних знайомств, та й що гріха таїти — володів непересічними інтелектуальними здібностями.

Утім, Генрик чітко розумів, що має стати його наступником. Про це йому вже неодноразово натякали потрібні люди в міністерстві культури.

Ентоні вкотре обійшов улюблені виставкові зали. На правах директора він торкався деяких експонатів і наче набирався від них тієї енергії, яку іноді несе в собі минувшина, щоб ділитися нею лише з обраними поціновувачами.